1867 · Midsommar och jubileumsnummer. · 1927

SVENSKA CANADA-TIDNINGEN IS THE LARGEST AND HAS THE GREATEST CIRCULATION OF ANY SWEDISH NEWSPAPER IN CANADA.

Svenska Canada-Tidningen

THE SWEDISH CANADA NEWS

ÅRG. (YEAR) 35. (Lösnummer 10 Cts.) WINNIPEG MANITOBA, TORSDAGEN DEN 23 JUNI 1927. (Lösnummer 10 Cts.) N:r 25

PROVINCIAL LIBRARY MANITOBA

Prov. Librarian Winnipeg dec 27

För det bästa i radio, elektriska-apparater och arbeten skriv, telefonera eller besök Schumacher—MacKenzie—Kummen Ltd. THE ELECTRIC SHOP 182 Portage Ave., E. WINNIPEG. Telefon 86 603

"LAND BUYERS GUIDE" beskriver hundratals utvalda farmer till gottköpspris. Skriv ring efter ett exemplar innan Ni köper. THE FORUM 445 Main St. Winnipeg.

Inför midsommartinget 1927.

Några tankar och uppslag rörande Svenska Förbundets i Canada framtida verksamhet.

För S. C. T. av G. H. Silver.

DET beramade allsvenska sommartinget vid Round Lake, Sask. står för dörren. Budkaveln har burit kallelsen från öst till väst, från Ontarios stora skogar till British Columbias kuster, varhelst än ättlingar av svenskmannastammen bygga och bo. Förberedelser ha vidtagits och man har all anledning hoppas, att tinget måtte bli besökt av ett stort antal landsmän och att de rådslag, som där göras, måtte leda till för svenskhetssträvandena lyckliga resultat.

Svenska Förbundets i Canada styrelse har under det gångna året på bästa sätt sökt verka för förbundets organisation. Resultatet av detta arbete har måhända ej blivit så lysande som man kanske förväntat. Intresset för saken från de stora svenskskarornas sida har icke varit synnerligen iögonenfallande, det har ej tagit formen av en livlig diskussion i pressen, det har ej heller visat sig i bildandet av lokalavdelningar. Detta i sig självt är nedslående för den varme svenskhetsivraren. Icke förty kan man säga, att början är gjord, och vad framtiden bär i sitt sköte beror i huvudsak på, vad som kan åstadkommas vid detta sommarting. Ett av de största hindren, som det gäller att undanskaffa, är den inrotade, som det synes allmänna misstron mot rörelsen, — fruktan av förut begångna missgrepp och misshälligheter. Kunna svenskarna övertygas om att de personer, som ställt sig i spetsen för denna svenskhetsrörelse, oegennyttigt osjälviskt och av äkta svenskhetssinne ställt sina krafter till rörelsens förfogande — att det allenast är såsom svenskar, de äro med — icke som goodtemplare eller "moderatister", icke som lutheraner eller baptister, icke som socialister eller liberaler o. s. v. utan allenast som svenskar — då skall denna misstro så småningom försvinna. Och detsamma gäller också Förbundets medlemmar — det är som svenskar, verkande för gemensamma kulturarvs bevarande och svenskarnas i Canada intresses skyddande, som de alla tillhöra förbundet. Jag anser det vara av synnerligen stor vikt att på det kraftigaste påängtera detta. Utan att denna misstro kan avlägsnas, kunna vi aldrig åstadkomma en samling, som kan utföra någonting av bestående värde.

Några av Svenska Förbundets i Canada viktigaste uppgifter äro dessa: att bevara vårt klingande svenska språk, att väcka intresse för och sprida kunskap om svensk litteratur, konst och vetenskap, att bland Canadasvenskarna och deras ättlingar sprida kunskap om svenska stormän på olika områden, om djuptänkta skalder och filosofer, om djärva forskare och upptäcktsresande, om vetenskapsmän och uppfinnare, som vunnit världsrykte, om varmhjärtade kämpar å det sociala och politiska framåtsträvandets områden, etc.

Huvudvillkoret för all denna rörelse är dock, att det svenska språket hålles vid makt. Huru syndas det icke i detta fall. Svenskarna i detta land måste vinnlägga sig om att tala svenska i hemmen, att läsa svenska tidningar och böcker, att använda svenska språket vid alla svenska sammankomster i kyrkan, i söndagsskolorna, i logerna, i föreningarna och varhelst svenskar mötas i samlad tropp. Vilka skola hålla svenskhetssträvandena vid makt, om den uppväxande generationen ej lär sig svenska språket och huru kan denna bibringas kunskapen om svenskan, om den ej hör svenska talas i hemmen? Canadasvenskarna måste lägga bort den överhandentagande ovanan, att tala engelska språket, så snart de lyckats knapphändigt tillägna sig ett engelskt ordförråd på några hundra ord, vilka de i många fall icke kunna uttala, utan att röja sin svenska härkomst. En veritabel rotvälska, "svensk-amerikanskan" har genom detta löjliga bruk framkonstruerats. Det finns mången, å vilken det skämtsamma uttrycket kan med fullt fog tillämpas, nämligen, "att han glömt sitt eget språk, utan att ha lärt sig något annat.

Glöm därför ej att tala svenska, och att lära edra barn svenska. Detta betyder ingalunda, att de ej skola lära sig engelska. Men detta få de göra i skolan och i det dagliga umgängeslivet. —

I en föregående artikel tog jag mig friheten framställa frågan, huru skola vi bli i tillfälle att utföra det arbete, som i ovannämnda "program" utlinjerades? Jag framhöll därvid nödvändigheten av pengar. För att bedriva den verksamhet, som här föreslagits, måste talare och föredragshållare etc. anskaffas. Och detta kostar pengar. Jag föreslog insamlandet av en fond på låt oss säga $10,000 såsom grundplåt för Förbundets verksamhet. Jag vidhåller fort-

(Forts. å sid. 3.)

MIDSOMMARNATTEN.

Det är ett konstigt väder,
det känns som högtids kläder
man bar i dag, som var man klädd i någon särskild
dräkt,

som lyste solen fager
från aftonstund till dager,
som natten vore sommardag och solen aldrig släckt.

Ty nu den trådes, dansen,
och att den mistat glansen
och sjunkit ned i västerled vår himmels varma kropp.

det märka inte paren
förr'n skymningen är faren
och solskensspannet österut har börjat åka opp.

Ty vid varenda vatten
det dansas hela natten,
och bryggorna de knarra till musikens dragspelslåt.

Och efter sista valsen
med armen omkring halsen
man gångar med sin käraste och följer henne åt.

Men ännu spelar spelman
och violinen felman
och ännu är det länge nog tills balen tager slut
och kavaljeren mattats
och sista skrattet skrattats
och allra sista paret lekt sista paret ut.

och till dess böljans glitter
och skratt och glam och fnitter
bestrålas av en fackla, som man snart skall tända på.

Som snart skall börja skina
på flickorna de fina
och deras hjärtan tina upp från himmelen den blå.

Nu krusas böljevågen
och nu på himlabågen
det stiger upp ett blekrött sken, ty snart det skall bli
dag.

Men än får solen vänta,
ty än har ingen jänta
och ingen gosse dansat nog, dem båda till behag.

Och spelman spelar åter
en hambovals som låter,
och tjugu par de svinga sig så lätt som ingenting.

Och ingen enda fryser,
fast solen inte lyser.
Och granarna och tallarna de viska runt omkring.

Nu börjar det att dagas,
men om en vals behagas
så stämmer spelemannen än en gång sin felas sträng.
ty nu skall trådas dansen,
så att man mister sansen,
ty tids nog får man vila sig och sova i sin säng.

De sista stegen trampas,
när solens gula lampas
befängda sken förgyller re'n den mörka skogens topp.

Och nu skall balen slutas,
mot kudden örat lutas.
Men ej förrän det spelats opp en sommarnattsgalopp!

GEORG PAULSSON.

MOTSOLS.

Canadas handelsmetropol. — Något om provinsen New Brunswick. — Några jämförelser med avseende å oceanresor. — Engelsk järnvägsteknik. — Mr. Churchills budget och "strået som kan knäcka kamelens rygg."

FÖR S. C. T. AV J. A. HÄGGLUND.

(Forts. från föreg. nummer.)

DEN 16 april ankommo vi efter en ytterst behaglig resa till Liverpool, o. inom en timme fördes vi med snälltågsfart mot världsmetropolen London. För canadensaren ter sig engelskt järnvägsmaterial nästan som leksaker. Järnvägsvagnarna och lokomotiven äro små, men så mycket mer lätthanterliga, och jag tror, att även vi, som bygga och bo å den amerikanska kontinenten, ha åtskilligt att lära angående järnvägsteknik av européen. Resan från Liverpool till London göres med endast tvenne kortare uppehåll, och under denna färd blev jag för första gången i tillfälle att bevittna, hurusom lokets vattenbehållare påfylles, under det att man uppnår en hastighet av sextio mil i timmen. På vissa platser efter järnvägslinjen har man nämligen anbringat vattenbassänger mellan skenorna. Denna bassäng är merendels en mil lång, och ur densamma uppsuges vattnet, under det att loket rusar framåt.

Det är icke utan orsak engelsmannen talar om sitt "Vackra England." Åtminstone södra delen av England är, kan man med allt fög säga, en enda stor trädgård. Här stodo skogarna i prunkande grönska och ängsmarkerna lyste av smörblommor, tusenskönor och gullvivor. Alldenstund det vid min genomresa var påskhelg, vimlade forell- och laxfloderna av citymen, politiker och även arbetare, vilka svärmvis lämnat städerna för att vid de vackra vattendragen pröva sin lycka som amatörfiskare.

Ja, så äro vi framme vid Euston station i London. London har varit föremål för en otalig mängd beskrivningar, och att försöka säga något nytt om denna jättestad är lönlöst.

I stället torde de nu rådande ekonomiska och politiska förhållandena i Albion utgöra ett tacksammare ämne.

Den 11 april framlade mr Churchill sin budget, och då den engelske finansministern så att säga bländade underhuset med en mängd jonglörkonster, med vilka han täckte eller rättare sagt förmenade att täcka ett förutsett deficit på över 36 miljoner pund sterling med att endast öka skatterna med mindre än 6 milj. pund. Mr Churchill har således totalt misslyckats att åstadkomma de nedsättningar i statsutgifterna, som mr Baldwins regering så högljutt proklamerade vid sin tillkomst. Mr Churchill själv tillkännagav denna avsikt i sin första budget, då han förklarade, att han ämnade reducera utgifterna med 10 miljoner årligen. I stället för att infria detta löfte har han låtit utgifterna stiga från 795 miljoner pund, i vilket belopp de stodo, då arbetarregeringens finansminister, mr Snowden, överlämnade finansministerportföljen, till 842 miljoner pund i förra årets budget, medan det innevarande årets beräkningar röra sig om en summa av 833 miljoner pund eller mer.

Höjda tullavgifter på bl. a. motorringar och porslin äro talande exempel på den nya protektionismen, och mr Churchill har därför häftigt angripits av landets alla frihandlare, såväl som av de liberala och arbetareoppositionen i parlamentet. Även inom det konservativa partiet gör sig en rörelse gällande för allmän sparsamhet, understödd av de ledande konservativa tidningarna Times, Daily Mail och Yorkshire Post.

Baldwins regering tycks dessutom gå mot stormigt väder. Bl. a. synes regeringens "Trade Union Bill," vilken är avsedd att vingklippa fackföreningarna i fråga om rättighet att proklamera strejk, vara ett långt ifrån populärt lagförslag. Det konservativa partiet i England går nog ett kritiskt år till mötes, särskilt om premiärministerns hälsotillstånd, vilket varit otillfredsställande på sista tiden, skulle tvinga honom att draga sig tillbaka. Mr Baldwin är tvivelsutan alltjämnt populär, och det skulle bliva mycket svårt att finna en lämplig efterträdare bland hans kolleger.

De senaste uppgifterna rörande arbetslösheten i England tyda på ett lätt bakslag på arbetsmarknaden. Den ogynnsammaste faktorn i samband härmed är det fortsatta civilkriget i Kina och stagnationen av handeln i Yanktsedalen, vilken är menlig för bomulls- och ylleexporten från Lancashire och Yorkshiredistrikten.

Englands beväpnade hot mot nationalisterna i Kina är en mörk punkt, och det har redan sannolikt slukat det därför i mr Churchills budget anslagna beloppet. Sakkännare påstå, att detta äventyr i lyckligaste fall kommer att kosta England något över 10 milj. pund sterling.

Den välkände journalisten mr Arthur Ransome, som nyligen återvänt från ett besök i Shanghai, Hankau och Peking, har i dagarna i Manchester Guardian publicerat en serie artiklar, i vilka han skarpt går till rätta med Baldwin regeringen och dess kinapolitik. Enligt hans uppfattning böra framtidsförhoppningarna knytas till Kantonregeringen och nationalismen i Sydkina, där affärsmännen äro de dominerande, medan Nordkina kontrolleras av banditband. Från denna synpunkt sett är den nu uppstådda splittringen i Sydkina att beklaga, enär den försvårar förhandlingarna och kan icke annat än fördröja den önskvärda regleringen av exterritorialfrågan.

(Forts.)

Kalle Lindbergs underbara resa.

Ur senaste nummer av "Veckojournalen saxa vi förjande kåserande skildring av Lindberghs ankomst till Paris.

Jo, Kalle Lindbergh kom för några timmar sedan. Ungefär som man stiger av tåget, som stannar vid Centralstationen i Stockholm på utsatt tid. Uppsala—Stockholm en timma! New York—Paris trettiotre timmar och trettio minuter, sex tusen kilometer, s'il vous plait ....!

Kalle Lindbergh ser för övrigt ut som vilken som helst stunsig —så hette det åtminstone på min tid — Kungsholmsgrabb som helst. Och så har han samma kantiga rörelser, samma generade leende, då han talar med en äldre person, som ganska vanliga adertonåriga gymnasister på andra sidan Tegelbacken. Det enda, som skiljer honom från dem, är att han kom precis! Han kom till och med så precis, att han kom fem minuter, innan han efter vetenskapsmännens beräkningar skulle kunna komma!

"Min pappa är född i Skåne, i vilken stad vet jag inte, men jag ska ta reda på det! Och en gång kommer jag och hälsar på hos gamla vänner där. Alla vackra flickors Skåne ..."

Denna nya version av svenska nationalsången utomlands är Lindberghs egen uppfinning, över vilken han är mycket stolt. Och då jag översätter orden för herrn, som sitter på stolen bredvid, Myron Herrick — i parentes den ende ambassadör i Paris, som inte förstår infödingarnas krångliga språk: franskan — säger han:

— Han där kom utan pass, så att jag tror inte ännu på, att det är Charles Lindbergh, en av de främsta medborgarna i U. S. A..

— Men hans pappa var svensk, inte sant?

— Yes my father was born in Skåne.

— Have another whisky, will you? Den minst amerikanske amerikanaren, som någonsin stigit i land från en till Frankrike destinerad oceanångare, det lilla efterblivna Frankrikes enda förespråkare i Washington, reser sig, river sig i sitt världsbekanta, ruvsiga vita hår och säger småleende:

— Still going strong .....

Det gjorde han för övrigt 1914, då tyskarna närmade sig Paris och regeringen reste till Bordeaux, stannade kvar som enda representant för ett land, som då trodde på Frankrike. På

(Forts. å sid. 8.)

Amerikaresor för 75 år sedan.

Forna tiders oceanresor präglades av oerhörda strapatser på segelfartygens fördäck.

"Ärter och fläsk 4 dagar i veckan."

ÅR 1838 gjorde "Great Western" en resa fr. Liverpool till New York o. blev därmed den första transatlantiska ångaren. Den följdes snart av andra, vilka voro större och bättre. Ångfartygstekniken gick fram med stormsteg, och redan på 1850-talet trodde man, att fulländningen var uppnådd, ty det var möjligt att på ett par tre dagar när förutsäga en båts framkomst till bestämmelseorten, förutsatt att inga svåra stormar kommo emellan.

Resan mellan Liverpool och New York med ett ångpaketfartyg — så kallades den tidens passagerarefartyg — tog två a tre veckor i anspråk. Någon komfort i modern mening förekom inte på dem. Passagerarna måste själva medföra erforderliga sängkläder. Mat bestods dock ombord, men icke efter någon vidlyftig matsedel. Frukosten var ena dagen kaffe med bröd och den andra havresoppa. Till fyra av veckans sju middagar serverades ärter och fläsk, och den beständiga kvällsvarden utgjordes av te och tebröd. Matransonen utdelades kokt en gång om dagen till passagerarna, vilka själva måste hämta den, men någon servis tillhandahölls ej, utan var och en måste hava med sig egna kärl. Varav följer att en hel del resande, som ej tänkt därpå råkade i en ganska brydsam belägenhet. De blevo utan mat, till dess de hittat på något att hämta den uti. Men sjön sög, och i sin förtvivlan och iver att få något till livs tillgrepo de, vad som helst de hade till hands, blott det kunde hålla vått och torrt. Så berätta amerikafarare från denna tid, att man rätt ofta kunde få se gentlemen sticka fram sina höga hattar och i dem hämta sin mat. Kocken öste utan förbarmande i hattarna sina dagsportioner av kaffe, socker, ärtsoppa, fläsk, te och vatten. Det var alltså inte underligt, att passagerarna sågo ut som om de aldrig fått ett ärligt mål mat, när de kommo till New York.

Trots de små bekvämligheterna var resan med ett ångpaketfartyg dyr och stod endast till buds för de mera burgna. Menige man fick fortfarande hålla sig till segelskutorna och det är på dem, som de flesta av 50-talets svenska emigranter företogo färden. Men om amerikaresan med ett av ångpaketfartygen ej var någon lustresa, blev den det i ännu mindre grad med ett paketsegelfartyg. Här voro bekvämligheterna ännu mindre. Kajutpassagerarna åtnjöto visserligen ungefär samma förmåner som de resande med ångarna, men biljetten var dyr, ett hundra femtio riksdaler — en oerhörd summa på en tid, då en dräng fick i årslön tjugofem riksdaler och en piga åtta. De svenska utvandrarna som voro fattigt bondfolk, hade ej råd att taga annat än mellandäcksplats, som kostade sjutiofem riksdaler och berättigade dem till liggplats en och en halv kanna vatten dagligen samt ved till matlagningen.

På mellandäck saknades varje tillstymmelse till bekvämligheter. Där voro passagerare instuvade som boskap och skilda åt genom en avbalkning med män på ena sidan och kvinnor på den andra. Om dagen släpptes männen och kvinnorna tillsammans på överdäcket, men om natten föstes var och en till sin avbalkning. Inga bäddar och inga sängkläder funnos, utan man fick ligga på golvet och på hyllor och skyla sig med kläder, som man själv medförde. Ej heller bestods någon mat ombord åt mellandäckspassagerarna, utan var och en medförde sitt egna blommiga matsäcksskrin, som enligt bestämmelserna skulle innehålla följande matkvantiteter: 2 lispund hårt bröd, 1 lispund rökt fläsk, 1 dito salt kött, 20 st. sillar, 3 kappar ärter, 4 kappar potäter, 5 skålpund smör och ost samt mjöl och gryn till ett värde av 4 riksdaler och 42 skillingar.

För att skölja ned allt detta fick den, som så önskade, medtaga ett nödtorvtigt kvantum spirituosa, ty det ansågs enligt en samtida författare, att "ett twärt upphörande med begagnandet av spirituosa skulle i många fall skada helsan på personer som want sig wid sina aptitsupar, hwilka kroppen mer än någonsin kan behöfwa under en ruskig sjöresa." Samme författare uppmanade också emigranterna att begagna amerikaresan "såsom ett nytt födelsens bad att så småningom borttwätta den gamla werldens inrotade synder och odygder för att såsom nya från alla olater rentwådda menniskor inträda i den nya ungdomsfriska werlden, hwarest råda endast flit, sparsamhet och omtanka". Utom det föreskrivna matförrådet, vilket före avresan avsynades av kaptenen, medförde 1850-talets emigranter också en stor del av sina husgerådssaker såsom koppar-, malm-, tenn-, och messingskärl, vävstolar och så vidare. Hantverkare tillråddes att taga med sina verk-

(Forts. å sid. 2.)

Några ord om midsommarfester.

Sverige är midsommarfirandets land, kanske just därför att intet annat land har större anledning till sådant festfirande än vårt gamla fosterland. Den nordiska midsommaren är en glädjens och blommornas strålande högtid, en ljusets fest i detta ords vackraste bemärkelse. Över allt landet ligger då sommarnätternas ljus.

Det utmärkande för den svenska midsommarfesten blev majstången, och kring den går ungdomens lek på midsommarafton. Ordet majstång härleder sig ej av månaden maj utan av det gamla ordet "maje", vilket betyder "kläda med löv". Den i träden och växterna inneboende gudomliga livskraften, som ger sig tillkänna i savens stigande, i knoppning och blomning, ville man tillgodogöra sig. Kraften, välsignelsen kunde enligt gammal tro meddelas genom beröring, och så prydde man sina hus med grönskande löv och kvistar.

För nordbon är midsommaren en naturlig glädjefest. Hur har man icke där under vintermörkret och kölden längtat efter ljuset och värmen, och så kommer till sist värmen i lika hög grad som söderut och ljuset i vida högre grad än i sydligare länder. Man känner sig som nya människor och njuter av livet som aldrig annars. Ängar och fält prunka i sin praktfullaste skrud nu, innan skördens lie framgått däröver; från städerna söker man sig ut till naturens sköte; sjöarna fyllas av segel och båtar, och på landsvägarna ila lövprydda vagnar med sjungande ungdom.

Jo, visst kunna vi fira midsommar härute också, men det blir dock aldrig detsamma som därhemma. Vädret är i regel för varmt eller svalt och någon de ljusa nätternas fest kan det för ingen del bli.

Någon särskild högtid har man ej heller funnit skäligt att fira med anledning av midsommarens ankomst. Arbetet fortsättes, som vanligt och denna dag skiljer sig på intet sätt ifrån de övriga arbetsdagarna. Ja, i många fall förgäta vi kanske t. o. m. alldeles, att det är midsommar. Och skulle vi mitt under den vanliga verksamheten av någon anledning erinras därom, så är det minnet av de midsommar, vi firade i Sverige som uppdyker och värmer oss en stund, icke av vad vi här fått uppleva av midsommarfirandet.